

**Future Skills Wales –
Generic Skills Survey 2003**

SummitSkills

**Arolwg Cyflogwyr Sgiliau Generig
Sgiliau Dyfodol Cymru 2003**

SSC 'SgiliauSummit'

Arolwg Cyflogwyr Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003: SSC 'SgiliauSummit'

Adran 1 Cyflwyniad

1.1 Cefndir arolwg Sgiliau Dyfodol Cymru

Astudiaeth yw Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003 yn cynnwys Arolwg Cyflogwyr ac Arolwg Cartrefi, sy'n archwilio anghenion cyflogwyr yng Nghymru o ran sgiliau, a'r sgiliau a gynigir gan y bobl sy'n byw yno.

Cynhaliodd MORI ac Experian Business Strategies yr Arolwg Cyflogwyr ar ran Partneriaeth Sgiliau Dyfodol Cymru. Mae'r Bartneriaeth yn cynnwys cynrychiolwyr o blith prif lunwyr polisi Cymru, gan gynnwys y Rhwydwaith Sgiliau Busnes.

Diben Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003 yw cynorthwyo'r Bartneriaeth wrth ddatblygu polisi a chynllunio darpariaeth cyflwyno gwasanaeth polisi a chynllunio. Mae'r Arolwg Cyflogwyr a'r Arolwg Cartrefi yn nodi anghenion sgiliau yn ogystal â'r gofynion am ddysgu a hyfforddi ymhlith cyflogwyr a'r boblogaeth sydd o oed gweithio yng Nghymru. Bydd gwybodaeth ar agweddau a chanfyddiadau yn helpu asiantaethau i symud y rhwystrau i hyfforddi ac yn annog pobl i ddysgu sgiliau newydd er mwyn achub ar y cyfleoedd am swyddi a ddaw i'r amlwg. Bydd y canfyddiadau yn rhoi gwybodaeth hefyd i fusnesau ac unigolion yn eu penderfyniadau recriwtio a chyflogi.

Mae'r arolygon yn canolbwyntio ar sgiliau generig, sef y sgiliau hynny y gellid eu trosglwyddo ar draws grwpiau a sectorau galwedigaethol. Nid yw Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003 yn mynd i'r afael â sgiliau sy'n swydd-benodol, hynny yw maent yn benodol i'r rôl a'r sector y mae unigolyn yn ymwneud â nhw, ond mae hwn yn faes allweddol lle gall y Cynghorau Sgiliau Sector (SSC) gyfoethogi'r wybodaeth am anghenion sgiliau yn eu sector, ac maent yn gwneud hyn.

Mae'r adroddiad cryno hwn yn rhoi trosolwg o ganlyniadau'r Arolwg Cyflogwyr ar gyfer y sector 'Sgiliau Summit'. Mae felly yn allbwn pwysig, am ei fod yn rhoi gwybod am anghenion a diffygion sgiliau generig penodol y sector yng Nghymru, ac yn ei gwneud yn bosibl cymharu â'r sefyllfa yng Nghymru yn ei chyfanrwydd.

1.2 Methodoleg yr arolwg

Cynhaliwyd cyfweiliadau â 6,020 o sefydliadau rhwng mis Chwefror a mis Ebrill 2003, a chafwyd cyfanswm o 132 o gyfweiliadau â chyflogwyr yn y sector 'Sgiliau Summit'.

Cafodd yr holl sectorau yn yr economi eu cynnwys, a chynhwyswyd cyflogwyr a oedd yn cyflogi o leiaf un person (h.y. lle'r oedd o leiaf ddau berson yn gweithio mewn sefydliad).

Dewiswyd y sampl o Gronfa Ddata Busnes y Tudalennau Melyn. Cyfanswm y nifer darged o gyfweiliadau a gyrhaeddwyd oedd 6,000. Dosbarthwyd hwn yn ôl cyfran ac yn ôl sefydliad¹, ar draws 22 Awdurdod Unedol Cymru (A.U). Gosodwyd targed isaf o 200 o gyfweiliadau ar gyfer pob A.U. O fewn yr A.U, dewiswyd y sampl yn gymesur yn ôl bandiau nifer y cyflogeion (2-10; 11-24; 25-99; a 100+) a sector y diwydiant (15 Adran y SIC) yn seiliedig ar ddata unedol gan yr Ymholiad Busnes Blynyddol (ABI) 2001. Graddfa'r ymatebion dilys oedd 51%.

Mae'r data wedi'i bwysoli yn ôl yr A.U, nifer y cyflogeion a SIC gan ddefnyddio data gan Ymholiad Busnes Blynyddol 2001. Defnyddiwyd dau ddewis pwysoli:

- *Nifer yr unedau busnes*
- *Nifer y cyflogeion*

Dylid nodi nad yw'r data wedi'u samplu na'u pwysoli yn unol â diffiniadau SSC, ac felly dylid trin y canlyniadau â pheth gofal, yn enwedig lle ceir llai o gyfweiliadau. Ni chyflwynir unrhyw ganlyniadau yn yr adroddiad hwn lle mae nifer fas y cyfweiliadau y seiliwyd y data arnynt yn is na 50.

1.3 Diffinio'r Cyngor Sgiliau Sector

Am fod cod SIC 4-digid ar y data, mae'n bosibl dadansoddi'r data fel y mae'n ffitio i SSC. Mae'r SSC 'SgiliauSummit' yn cynnwys cyflogwyr yn sector 'Sgiliau Summit' peirianeg gwasanaethau adeiladu (electro-technegol, gwres, awyru, tymheru awyr, rhewiddiad a phlymwaith). Defnyddiwyd 'ffit orau' y codau SIC (31.1; 31.62; 33.3; 45.31; 45.33; 52.72) y sector hwn i ddadansoddi'r data a gyflwynwyd yn yr adroddiad hwn.

1.4 Maint sampl y sector

Cynhaliwyd cyfanswm o 132 o gyfweiliadau gyda sefydliadau yn SSC SgiliauSummit.

¹ Seiliwyd ar ddata proffil(nifer yr unedau) Ymchwiliad Busnes Blynyddol 2001

1.5 Arferion Adrodd

Mae'n werth nodi yn fan hyn bod yr adroddiad yn cynnwys llawer o dablau ac y defnyddiwyd arferion adrodd safonol:

- mae'r holl ganrannau wedi eu talgrynnu i rifau cyfan. Gall hyn olygu yn achlysurol nad yw canrannau yn creu swm o 100 y cant; ac
- mae '*' yn nodi bod y gwerth yn llai na 0.5 y cant;

1.6 Amlinelliad yr adroddiad

Mae adran ganlynol yr adroddiad yn ystyried y sgiliau cyfredol a thebygol y maent eu hangen ar gyflogwyr. Mae adran 3 yn ystyried anawsterau recriwtio a swyddi gwag o achos prinder sgiliau, ac mae adran 4 yn archwilio prinder sgiliau mewnol mewn sefydliadau yn y sector. Mae adran 5 yn archwilio'r hyn y mae'r arolwg yn ei ddweud wrthym am weithgarwch hyfforddi a'r rhwystrau i hyfforddi a gafwyd gan gyflogwyr.

Adran 2 Yr Anghenion o ran Sgiliau

2.1 Sgiliau y mae eu hangen nawr ac yn y tair blynedd nesaf

Mae'r arolwg yn gofyn i gyflogwyr ystyried y math o sgiliau y mae eu hangen ar hyn o bryd yn eu sefydliadau ac ar ba lefel y mae angen y sgil hwnnw. Dangosir y canlyniadau ar gyfer y sector 'SgiliauSummit' yn y tabl isod. Yn gyffredinol, mae angen y Gallu i ddilyn cyfarwyddiadau, Dangos menter, Deall anghenion cwsmer a Sgiliau gweithio mewn tîm ar y lefel uchaf ar gyflogwyr yn y sector.

Tabl 2.1 Lefelau sgil y mae eu hangen ar hyn o bryd

	Lefelau'r anghenion sgil ar hyn o bryd					
	Lefel (% y sefydliadau)					
	Dim angen (0)	Sylfaenol (1)	Canolradd (2)	Uchel (3)	Uwch (4)	Ddim yn gwybod
Rhifedd	3	9	14	60	15	0
Llythrennedd	3	12	19	50	17	0
Iaith Gymraeg	77	7	7	9	1	0
Iaith dramor	93	5	1	1	0	0
Datrys problemau	3	9	15	56	18	0
Cyfathrebu	1	7	20	58	14	0
Y gallu i ddilyn cyfarwyddiadau	1	3	14	59	22	1
Sgiliau TG	22	13	26	33	5	0
Y Gallu i ddysgu	1	4	17	62	16	0
Dangos menter	0	4	16	61	20	0
Sgiliau Arweinyddiaeth	8	6	27	46	13	0
Sgiliau rheoli	23	8	26	34	9	0
Trefnu eu dysgu a'u datblygiad eu hunain	8	10	29	47	6	0
Gweithio mewn tîm	1	7	13	69	11	0
Deall anghenion cwsmer	0	3	11	58	28	0
Sgiliau entrepreneuriaeth	28	17	26	23	7	0
Hyblygrwydd	0	6	16	59	18	0
Y sail bwysol = 132 (yr holl sefydliadau)						
<i>Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003</i>						

Gan edrych i'r dyfodol, mae cyflogwyr yn y sector yng Nghymru yn disgwyl y bydd arnynt angen lefelau ychydig yn uwch o sgiliau Cyfathrebu ac Arweinyddiaeth ymhen tair blynedd.

Tabl 2.2 Lefelau o anghenion sgiliau a ddisgwylir ymhen tair blynedd

	Lefel (% y sefydliadau)					Ddim yn gwybod
	Dim angen (0)	Sylfaenol (1)	Canolradd (2)	Uchel (3)	Uwch (4)	
Rhifedd	3	7	15	51	24	0
Llythrennedd	3	12	16	50	21	0
Iaith Gymraeg	70	10	11	10	0	0
Iaith dramor	89	5	3	3	0	0
Datrys problemau	3	6	14	50	26	1
Cyfathrebu	1	6	14	60	19	0
Y gallu i ddilyn cyfarwyddiadau	1	3	14	58	24	1
Sgiliau TG	19	8	25	35	14	0
Y Gallu i ddysgu	1	3	16	59	20	1
Dangos menter	0	4	11	60	25	0
Sgiliau Arweinyddiaeth	5	5	23	48	18	2
Sgiliau rheoli	21	5	27	33	14	1
Trefnu eu dysgu a'u datblygiad eu hunain	8	7	24	51	10	2
Gweithio mewn tîm	1	4	14	65	16	0
Deall anghenion cwsmer	0	3	10	53	34	1
Sgiliau entrepreneuriaeth	29	14	26	21	10	1
Hyblygrwydd	0	5	11	59	24	0

Y sail bwysol = 132 (yr holl sefydliadau)

Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003

Adran 3

Anawsterau Recriwtio a Swyddi sy'n wag o achos Prinder Sgiliau

Yn yr arolwg, ceir dau fesur o anawsterau recriwtio:

- Swyddi Gwag anodd eu llenwi - swyddi gwag y mae sefydliadau yn deall eu bod yn 'anodd-eu-llenwi'.
- Swyddi sy'n wag o achos Prinder Sgiliau - swyddi gwag y mae sefydliadau yn credu eu bod yn anodd eu llenwi am resymau yn ymwneud â sgiliau. Diffinnir yn benodol yn yr arolwg hwn fel 'anodd-eu-llenwi' am 'nad oes gan ymgeiswyr y profiad perthnasol' ac 'nid oes gan ymgeiswyr y sgiliau perthnasol y mae eu hangen arnom'.

3.1 Nifer y swyddi gwag, y swyddi gwag anodd eu llenwi, a'r swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau

Nododd un o bob wyth (14 y cant) o sefydliadau yn sector 'SgiliauSummit' SSC bod o leiaf un swydd wag adeg yr arolwg, nododd 13 y cant bod ganddynt swyddi anodd-eu-llenwi adeg yr arolwg a nododd deg y cant bod ganddynt swyddi gwag oherwydd prinder sgiliau, hynny yw, swyddi gwag a oedd yn anodd eu llenwi am resymau yn ymwneud â sgil.

Mae cyfran y cyflogwyr sy'n nodi swyddi gwag a swyddi anodd eu llenwi yn is nag yng Nghymru yn ei chyfanrwydd (lle mae'r ffigyrau yn 22 y cant a 14 y cant yn y drefn honno) ond mae'r gyfran sy'n nodi swyddi gwag oherwydd prinder sgiliau yn uwch na ffigwr Cymru o saith y cant. Mae hyn yn awgrymu bod swyddi gwag yn fwy tebygol o fod yn anodd eu llenwi am nad all cyflogwyr ddod o hyd i'r sgiliau y mae arnynt eu hangen yn y sector 'Sgiliau Summit' nag yng Nghymru yn ei chyfanrwydd.

Pan y'u hystyrir yn gyfran o'r gyflogaeth, mae swyddi gwag yn SSC 'Sgiliau Summit' yn cynrychioli 2.6 y cant o'r gyflogaeth, o gymharu â dau y cant yng Nghymru yn ei chyfanrwydd. Yn yr un modd, mae swyddi gwag anodd eu llenwi yn cynrychioli 2.3 y cant o gyflogaeth y sector o gymharu â 1.1 y cant yng Nghymru yn ei chyfanrwydd. Nid oes data tebyg ar gyfer swyddi gwag oherwydd prinder sgiliau ar gael o ganlyniad i faintioli sail isel.

Tabl 3.1 Nifer y Swyddi Gwag, y swyddi gwag sy'n anodd-eu-llenwi a swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau

	Cymru		SSC 'SgiliauSummit'	
	% y sefydliadau sy'n adrodd	% o gyflogaeth	% y sefydliadau sy'n adrodd	% o gyflogaeth
Yr holl swyddi gwag	22	2.0	14	2.6
Y swyddi gwag annodd-eu-llenwi	14	1.1	13	2.3
Y swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau	7	0.5	10	Dd./B
Y sail amhwysol	6,020	6,020	132	132

*Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003
Sail: Yr holl sefydliadau*

Adran 4

Bylchau o ran Sgiliau Mewnol

Gofynnwyd i gyflogwyr hefyd am lefel y sgiliau ymysg eu cyflogeion presennol er mwyn cael gwybod pa un ai oedd bwlbwch rhwng y mathau o sgiliau sydd ganddynt ar hyn o bryd, a'r sgiliau y mae eu hangen arnynt i ddiwallu amcanion y busnes.

Tra bod swyddi gwag, swyddi anodd-eu-llenwi a swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau yn mesur pa un ai oes anghyfartaledd yn y farchnad lafur allanol, mae bylchau o ran sgiliau yn mesur yr anghyfartaledd yn y sefydliad.

Nododd bron un o bob deg sefydliad yn y sector 'SgiliauSummit' y fath fylchau. Mae hyn yn llawer uwch na'r gyfran gyffredinol ar draws Cymru. Ceir mwy o dystiolaeth am y crynodiad mwy hwn o broblemau o'r fath gan gyfran gyflogeion nad oes ganddynt y sgiliau angenrheidiol - tua 13 y cant o gymharu â phump y cant yng Nghymru yn ei chyfanrwydd.

Tabl 4.1 Amllder y bylchau o ran sgiliau

	<i>% y sefydliadau yn adrodd am fylchau o ran sgiliau</i>	<i>Bylchau o ran sgiliau fel canran o gyflogaeth</i>	<i>Sail amhwysol</i>
Cymru	19	5.1	6,020
'SgiliauSummit'	29	12.6	132

Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003
Sail: Yr holl sefydliadau

Adran 5

Yr hyn a wnaed gan Gyflogwyr i Ddatblygu eu Gweithlu

Mae'r adran hon yn ystyried graddfa'r hyfforddiant yn y sector hon a'r rhwystrau y mae cyflogwyr yn eu hwynebu wrth ddarparu hyfforddiant.

Roedd 54 y cant o sefydliadau yn y sector SSC 'SgiliauSummit' wedi ariannu neu drefnu hyfforddiant i ffwrdd o'r gwaith yn y flwyddyn ddiwethaf, o gymharu â'r ffigwr o 53 y cant i Gymru gyfan. Nododd hanner y sefydliadau bod eu buddsoddiad mewn hyfforddiant i ffwrdd o'r gwaith tua'r un faint â thair blynedd yn ôl, a nododd 31 y cant eu bod wedi cynyddu buddsoddiad, a nododd 9 y cant bod lleihad wedi bod.

Mae tri o bob deg sefydliad yn y sector yn dweud nad ydynt yn wynebu rhwystrau o ran faint hyfforddiant a ymgymrir. Y rhwystrau mwyaf sylweddol i ymgymryd â hyfforddiant oedd cost ac amser.

Tabl 5.1 Rhwystrau i hyfforddiant

<i>Ymateb lluosog</i>	Cymru %	Sgiliau Summit %
Cost hyfforddiant	26	28
Nid oes hyfforddiant ar gael	6	7
Amser y dydd y cynhelir y cyrsiau	8	4
Methu fforddio i staff gael yr amser i ffwrdd o'r gwaith	31	28
Nid yw'r hyfforddiant yn berthnasol i anghenion y busnes	6	8
Dim rhwystrau	32	31
Sail amhwysol	6,020	132

*Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003
Sail: Yr holl sefydliadau*

Gofynnwyd i gyflogwyr hefyd am eu hagwedd tuag at sgiliau a datblygu sgiliau yn eu sefydliadau. Yn y sector 'SgiliauSummit', roedd 85 y cant o sefydliadau yn cytuno (yn gryf neu'n tueddu i gytuno) bod gan gyflogeion y sgiliau digonol i ddiwallu anghenion eu busnes; 82 y cant yn cytuno bod buddsoddiad mewn sgiliau wedi esgor ar fuddion i'r busnes a 99 y cant yn cytuno bod cael gweithlu medrus yn hanfodol i lwyddiant eu busnes. Mae hyn yn cymharu â chanlyniadau i Gymru gyfan o 88 y cant, 77 y cant a 95 y cant yn y drefn honno.

Crynodeb

Mae'r adroddiad hwn yn tynnu sylw at faterion sgiliau allweddol ar gyfer sector peirianeg y gwasanaethau adeiladu. Y prif faterion i fynd i'r afael â hwy yw:

- *Bodloni'r anghenion o ran sgiliau.* Y sgiliau y mae eu hangen ar y lefel uchaf yw'r Gallu i ddilyn cyfarwyddiadau, Dangos Menter, Deall anghenion cwsmer, a Sgiliau gweithio mewn tîm.
- *Mynd i'r afael ag anawsterau recriwtio a phrinder sgiliau.* Er nad yw'r anawsterau recriwtio yn y sector yn fwy cyffredin na'r cyfartaledd i Gymru, mae nifer y cyflogwyr sy'n nodi prinder sgiliau fel y rheswm dros yr anawsterau recriwtio yn sylweddol uwch na'r cyfartaledd i Gymru. Nid oes

gan lawer o'r ymgeiswyr y cymwysterau a'r sgiliau angenrheidiol ac mae'r sector yn dioddef o ganlyniad.

- *Mynd i'r afael â bylchau o ran sgiliau yn y gweithlu presennol.* Mae bylchau o ran sgiliau hefyd yn broblem yn y sector, gyda 29 y cant o gyflogwyr yn nodi bod bwlch rhwng y sgiliau y mae eu hangen ar y sefydliad a'r sgiliau sydd gan y gweithlu presennol.
- *Gwella buddsoddiad y cyflogwyr mewn hyfforddiant a datblygu'r gweithlu.* Mae cyfran y cyflogwyr sy'n buddsoddi mewn hyfforddi i ffwrdd o'r gwaith yn y sector hwn yn debyg i'r cyfartaledd i Gymru. Fodd bynnag, mae hyn yn dal i olygu nad yw 46% o gyflogwyr yn sector y 'SgiliauSummit' wedi ariannu unrhyw hyfforddiant i ffwrdd o'r gwaith yn y flwyddyn yn arwain at yr arolwg.